

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa,

19. 11. 2015

II.519.274.2015.PS

Pan
Jarosław Kaczyński
Prezes Partii
Prawo i Sprawiedliwość
ul. Nowogrodzka 84/86
02-018 Warszawa

Szanowny Panie Prezese

W odpowiedzi na pismo Pana Prezesa z 12 lutego 2015 r. dotyczące przekraczania uprawnień przez funkcjonariuszy Policji, w tym do stosowania środków przymusu bezpośredniego, uprzejmie informuję, że zagadnienie to pozostaje w centrum mojego zainteresowania. Nie ulega bowiem dla mnie wątpliwości, że niewłaściwe korzystanie ze swoich uprawnień przez policjantów i funkcjonariuszy innych służb może prowadzić do naruszenia fundamentalnych praw i wolności obywatelskich gwarantowanych przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej między innymi w art. 38 i art. 40.

Realizując konstytucyjne zadania Rzecznika Praw Obywatelskich reaguję na sygnały dotyczące przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy Policji i innych służb, jak również analizuję przepisy dotyczące zasad używania środków przymusu bezpośredniego w celu ustalenia, czy w należyty sposób gwarantują one przestrzeganie praw i wolności obywatelskich.

Uprzejmie informuję Pana Prezesa, że sprawa użycia przez Policję broni gładkolufowej w stosunku do protestujących górników z Jastrzębskiej Spółki Węglowej została przeze mnie podjęta z urzędu już w dniu 6 lutego br. W sprawie tej moje czynności będą zmierzały do ustalenia, czy w tym przypadku nie doszło do naruszenia praw lub wolności obywatelskich, a w razie stwierdzenia takich naruszeń – podejmę kroki mające na celu wyciągnięcie stosownych konsekwencji wobec ich sprawców. Ponadto, odbyłam na miejscu spotkania i rozmowy z Marszałkiem Województwa Śląskiego Wojciechem Saługą, Przewodniczącym Zarządu Regionu Śląsko-Dąbrowskiego NSZZ „Solidarność” Dominikiem

Kolorzem i Komendantem Wojewódzkim Policji nadinspektorem Krzysztofem Jaroszem, mające na celu wyjaśnienie okoliczności tego zdarzenia.

W sprawach jednostkowych sygnały otrzymuję przede wszystkim od bezpośrednio zainteresowanych. Podejmuję także działania z urzędu – na podstawie informacji w mediach oraz danych przekazanych mi z Komendy Głównej Policji. W tym ostatnim przypadku podstawą do przekazywania mi informacji o zdarzeniach z udziałem policjantów, w których mogło dojść do przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków stanowi porozumienie zawarte przez Rzecznika z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji jeszcze w 2009 r. Niezależnie jednak od źródła sygnału, wszystkie sprawy tego rodzaju są badane ze szczególną wnikliwością. W sprawach tych z reguły występuję do właściwych komendantów Policji o przedstawienie wyjaśnień, jak również monitoruję bieg postępowań przygotowawczych.

Zasadą jest także, iż w moim Biurze analizowane są akta prawomocnie umorzonych śledztw. Mam bowiem na uwadze orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, dotyczące naruszenia art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, z którego wynika, że okolicznościami stanowiącymi naruszenie tego przepisu może być nie tylko postępowanie policjantów, ale również nierzetelnie przeprowadzone postępowanie, nieczyniące zadość wypracowanym w orzecznictwie Trybunału zasadom. Zdaniem Trybunału postępowanie w sprawie stawianych zarzutów o złe traktowanie musi być wszechstronne, co oznacza, że władze krajowe muszą zawsze dokładać należytej staranności, by ustalić, co się stało i nie powinny pochopnie decydować o umorzeniu postępowania. Władze krajowe muszą zatem podjąć wszystkie niezbędne kroki, by zabezpieczyć dowody związane ze zdarzeniem, włączając, *inter alia*, zeznania naocznych świadków oraz wyniki ekspertyz sądowych. Braki w postępowaniu, które uniemożliwiają wykrycie przyczyny powstania obrażeń lub zidentyfikowanie osób za nie odpowiedzialnych narażają na uznanie takiego postępowania za prowadzone z pominięciem powyższych standardów. Dlatego też, w przypadku stwierdzenia jakichkolwiek uchybień w postępowaniach występuję do prokuratorów nadrzędnych, wskazując na konieczność usunięcia tych uchybień.

Wątpliwości, co do prawidłowości działań policjantów oraz prowadzenia przez prokuraturę śledztw w sprawach przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków w tym zakresie, były przedmiotem moich wystąpień o charakterze generalnym, które skierowałam w 2013 r. do Komendanta Głównego Policji oraz do Prokuratora Generalnego.

Pragnę uprzejmie poinformować Pana Prezesa, że w znanej sprawie dotyczącej jednego z posłów (o której była mowa w liście), nie mogę obecnie podjąć działań, bowiem trwa sądowe postępowanie rozpoznawcze. Jakakolwiek zaś ingerencja w czynności procesowe sądu mogłaby spowodować naruszenie niezawisłości sędziowskiej, na co nie zezwala mi przepis art.14 pkt 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich.

Problem uregulowań dotyczących stosowania środków przymusu bezpośredniego był przedmiotem moich wystąpień o charakterze legislacyjnym. Na przykład, w piśmie do Ministra Spraw Wewnętrznych zwróciłam uwagę na zagadnienie braku możliwości złożenia zażalenia na prawidłowość użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej przez podmioty, którym ustawa z dnia 24 maja 2013 r. (Dz. U z 2013 r., poz. 628 ze zm.: dalej: „ustawa o środkach przymusu bezpośredniego”) nadaje uprawnienia w tym zakresie. W moim przekonaniu przepisy te wywołują również wątpliwości natury konstytucyjnej i należy je szybko zmienić. Bardzo liczę na zrozumienie i poparcie parlamentu w tej sprawie.

z powierzeniem

Jana Jędrzejewicz